ПОНЯТТЯ ПРО МОВНУ КАРТИНУ СВІТУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Доп. - Сахненко О., 254 гр., СумДПУ.
Наук. кер. – канд. філол. наук Ярова А.Г.

Поняття „мовна картина світу" розробляють сучасні вітчизняні дослідники і науковці (Кононенко В., Кочерган М., Богдан С., Чукіна В., Голубовська І., Русанівський В. та ін.), намагаючись дати найбільш точне визначення цього терміна. Мовна картина світу трактується як зафіксована в мові, специфічна для конкретного мовного колективу (етносу) схема відображення особливостей національного характеру, а також світосприйняття, за допомогою якої з`ясовують специфіку буття людини й народу в цілому, фонові знання носіїв мови (визначаються національними традиціями, звичаями, віруваннями, особливостями контактування різних національних культур) [3, 87].

На уроках мови є доцільним звертатись до цього поняття, оскільки й досі майже кожен урок орієнтований на збирання й виправлення типових помилок учнів в усному та писемному мовленні, а також на доведення того, що українська мова найбагатша, наймилозвучніша, найкраща і ще багато „най-". Але ми забуваємо, що учня потрібно навчити відчувати те, що різні мови являють собою далеко не однакові картини світу, бо мова – це справді душа народу. І треба пізнати її, цю душу. На жаль, сучасні підручники містять дуже мало такого матеріалу, а навчити учнів пізнавати душу народну через мову вкрай необхідно. Наприклад, вивчаючи фразеологію, можемо провести міжмовні паралелі. *Білою вороною* називають і українці, і росіяни людину, яка відрізняється від усіх інших певними ознаками, а для німців така особа – *чорна вівця*; вираз *писати, як курка лапою* збігається і з російським варіантом, але передається англійським зворотом *пише рукою, як ногою*; *чорна заздрість* у росіян, для німців - *жовта* і т.д. Варто було б розповісти і про психолінгвістичні експерименти, які свідчать

про специфічність асоціацій у різних етнічних групах (для українців червоний колір - це калина, кохання, вогонь, серце, а для німців - агресивність, кров, кохання, пристрасть). Хоча фразеологізми і є певними засобами зберігання та трансляції знань, уявлень, образів певного етносу, позначають стереотипи етносвідомості, справді відбивають ментальність певної нації, але не тільки при вивченні фразеологізмів можна глибше розкрити зміст поняття мовної картини світу. Адже все залежатиме від майстерності вчителя-словесника і його бажання провести такого роду експеримент на своєму уроці.

Література.

1.Голубовська І.О. Душа і серце в національно-мовних картинах світу (на матеріалі української, російської, англійської та китайської мов) // Мовознавство.-2002.-
№ 4-5.-С.40-47.
2.Русанівський В.М. Мовна картина світу в етнокультурній парадигмі // Мовознавство.-2004.-№ 4.-С.3-7.
3.Соколовська Ж.П. Картина світу та ієрархія сем // Мовознавство.-2002.- № 6.-С.87-91.
4.Чукіна В. Мовна картина світу українців (на матеріалі фразеологізмів) // Українська мова та література.-2004.-Число 8 (360).-С.3-8.

І.ОГІЄНКО ПРО ЗНАЧЕННЯ МОВИ ДЛЯ НАРОДУ, ОКРЕМОЇ ОСОБИ, ПРО ЇЇ ОБОВ"ЯЗКИ ЩОДО РІДНОЇ МОВИ

Доп. - Сукачов І., ЛС-403.
Наук. кер. - ст. викл. Яременко Л.М.

І завжди мовні особливості несли в собі ознаки духовного життя суспільності і сформованої нею людини. Цю традиційну для української культурності прикмету увібрав у себе, розвивав і збагачував протягом дев'яти десятиліть свого сповненого